

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Quæstio III. De multis ad substantiam Angeli pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

35 Altera pars minoris probatur, quia si in natura Angelica considerata in esse possibili non præintelligitur possibile intrinsecum principium distinctionis indiuiduorum intra eandem speciem, per nullam potentiam, etiam absolutam Dei, fieri poterit talis multiplicatio, quia ex parte ipsius obiecti supponitur repugnantia; quod patet, quia impossibile est intra speciem aliquam multiplicari indiuidua, nisi in se recipiant intrinsecum principium distinctionis, neque hoc principium addi potest ab extrinseco, si in ipsa intrinsece non inuenitur: ergo si supponamus in Angelis non esse possibile tale principium intrinsecum nullo modo poterunt creari distincti numero in eadem specie: consequentia clara est, & antecedens probatur; quia distinctio vnius rei ab alia ex parte ipsarum rerum spectata est veluti quidam formalis effectus, qui sine propria intrinseca forma, vel quasi forma fieri non potest, nec Deus potest illam supplere; quia non potest supplere causam formalem, aut materialem intrinsecam, nec potest facere quod ab intrinseco aliquid rei conueniat, quod illi non est natum.

36 Ratio autem magis à priori est, quia si aliquæ entitates non sunt ab intrinseco distinctæ, aliquid eis addere oportebit, in quo distinguantur; at vero ut aliquid huiusmodi eis addi possit, oportet, ut supponantur distinctæ; quomodo enim illud, quod superadditur, esset distinctum, si supponatur esse vnum, & idem illud cui additur? Ergo repugnaret prorsus distinctio numerica, si non præintelligeretur possibilis tanquam intrinseca ipsis entitatibus, & omnino eis connaturalis.

37 Et ideo non recte fit comparatio inter alios effectus quos Deus facere potest supernaturaliter in rebus, quia solum pendet ab ipso, ut ab efficiente, & sine, & hunc effectum distinctionis numerica non potest in rebus supernaturaliter fieri, si in ipsis entitatibus intime, & connaturaliter non inuenitur, quibus rationibus Patris Suarez satis aperte probata manet hæc secunda conclusio, illisque aliquid addere superuacaneum opere prætium iudicauit.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria soluntur.

38 **A**D primum argumentum nego absolute maiorem, ut patet ex supradictis.
Ad secundum etiam absolute negatur maior, ut patet ex relationibus diuinis, gratia habituali, animabus rationalibus, &c.

QUESTIO III.

De multis ad substantiam Angeli pertinentibus.

1 **P**rima conclusio: Angeli sunt adæquate, & totaliter spirituales; Patet 1. ex scriptura, *Psalm. 103.* qui facis Angelos tuos spiritus, & ad *Hebræos. 1.* Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi, &c. & *Psalm. 105.* Benedicite spiritus, &c.

2 Secundo probatur ex Ecclesiæ definitione; nam.

Concilium Lateranense sub Innocentio III. quod etiam refertur in capite. *Firmiter, de summa Trinitate*, dicit simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spirituales, & corporales, Angelicam videlicet & mundanam, & deinde humanam, quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam] ubi Angelos esse creaturas spirituales decernitur, id est incorporeas, condistinguit enim à corporalibus Concilium, unde sicut corporales creaturæ condistinguntur ab hominibus mere corporales sunt, & non mixtæ ex spiritibus; ita è contrario Angelos, ut condistinguitur tam ab hominibus, quam à tota mundana creatura esse puros spiritus, & non ex corpore, & spiritu mixtos debemus intelligere ex definitione Concilij.

Fere omnes Patres Ecclesiæ in hanc veritatem unanimi consensu conspirant, ut Dionysius *cap. 1. de celesti hierarchia*, Athanasius, Gregorius, Nizenus, Chrysostomus, Leo Papa *epist. 93. ad Turibium, cap. 6.* Et reliqui, quos ad longum citat P. Suarez.

Ratio sumitur ex D. Thoma, 1. *p. quest. 51. art. 1. & quest. 7. art. 3.* fundaturque præcipue in causalitate finali, quæ inter materiam & formam, seu corpus & animam intercedere debet ut ad vnam naturam constituendam conuenienter vniantur; si enim Angeli essent corporei, tanquam ex corpore & spiritu compositi, necessarium esset corpus comparari ad spiritum, ut materiam ad formam, quia non possent per se vniri, nisi per modum potentie, & actus: clarum autem est inter corpus, & spiritum illud esse potentiam, hunc vero actum: ergo componitur Angelus ex corpore, & spiritu, tanquam ex materia & forma: sed non potest hoc modo spiritus Angelicus vniri corpori: ergo non possunt Angeli hoc modo esse corporei. Probatur minor, quia spiritus non vnitur corpori ut forma materie principaliter propter bonum corporis, sed ut illo tanquam organo, & instrumento utatur ad suam propriam operationem, quæ est intelligere, quia non est forma propter materiam, sed potius materia propter formam, quia semper ignobile est propter nobilioris non contrario; sed corpus non potest deferuire spiritui Angelico ad suam operationem: ergo talis spiritus non est forma corporis, nec ad illud actuandum natura sua ordinatur, nam sicut affirmatio est causa affirmationis, ita negatio negationis, quando ratio, seu causa est adæquata; ita enim est in præsentia, ut videre licet in anima hominis, vnitur enim corpori ut forma, quia illo indiget ut organo ad suam propriam intelligendi munus, & ad scientiam comparandam, quo sine sublato, impertinens esset talis unio, ac subinde non esset intrinseca; & connaturalis: subsumptum minoris probatur, quia corpus non seruit spiritui ad cognitionem intellectualem, & scientiam acquirendam, nisi media cognitione sensus; at vero corpus si esset in Angelo non haberet organa sensus, & consequenter nec facultatem sentiendi: ergo esset inutile ad operationes intellectus, ac subinde incapax naturalis, & substantialis unionis ad spiritum Angelicum. Minor probatur, quia tale corpus esset simplex, & incorruptibile, ac proinde inalterabile & incapax tactus, & aliorum sensuum.

Secundo probatur omnibus argumentis quibus supra probauimus esse possibles creaturas pure intellectuales completas, quas Angelos nominamus.

Secunda

Quaest. III. De multis ad subst. Angeli, &c. 125

- 6 Secunda conclusio: Angeli sunt in loco per praesentiam: hac est communiter sententia; licet oppositum defendant Thomistae. Probatur, quia omni existentia rei correspondet praesentia, seu ubi; atqui Angelus actu existit: ergo substantia Angeli correspondet suum ubi, & praesentia; sed praesentia est modus existendi in loco: ergo Angelus per ubi, & praesentiam est in loco.
- 7 Confirmatur, quia Angelus mouetur localiter: sed motus localis est productio ubi, seu praesentia in mobili: ergo in Angelo datur praesentia, seu ubi productum per motum localem; sed ubi & praesentia est id, per quod res formaliter existit in loco: ergo Angelus existit in loco per ubi, seu praesentiam.
- 8 Vergetur, quia omnia entia tam creata, quam increata, tam spiritualia, quam materialia, ut sunt Deus, anima rationales, mixta, elementa, & accidentia, sunt formaliter in loco per ubi & praesentiam, conveniuntque in essendo loco per ubi seu praesentiam; atqui haec omnia entia conveniunt solum in ratione entis existentis: ergo quia sunt entia existentia, sunt in loco per ubi seu praesentiam; quia quotiescumque multa solo in vno predicato conveniunt, conveniunt etiam in aliqua formalitate secundaria, talem formalitatem habent ratione illius predicati; v.g. quia omnia entia conveniunt in veritate transcendentali, dicimus talem veritatem convenire illis propter predicatum entis, in quo assimilantur, ac proinde dicimus, non huic, vel illi, sed omnibus participantibus illam rationem entis convenire talem formalitatem: ergo si entia creata, & increata conveniunt esse in loco per ubi ratione entitatis actualis, evidenter sequetur omni habenti entitatem actualem convenire esse in loco formaliter per ubi, seu praesentiam: atqui Angelus habet actualem entitatem: ergo ratione talis actualis entitatis erit formaliter in loco per ubi seu praesentiam.
- 9 Deinde; quia esse in loco non convenit Angelo, quia operativus est; alias esse in loco solum operativus conveniret; neque Angelus conveniret in essendo in loco cum materia prima & aliis, id genus, quae non sunt entia operativa; quod est falsum, siquidem materia, & reliqua entia sunt vere, & formaliter in loco: ergo Angelus formaliter non est in loco per operationem, alias esset in loco formaliter ut operativus: ergo debet esse per ubi, quod est commune omnibus existentibus in loco, siue operativa sunt, siue non.
- 10 Ultimo probatur, quia Angelus est in caelo Empyreo, tanquam in proprio loco; atqui nihil operatur Angelus in caelum Empyreum, ut ex terminis patet: ergo Angelus non est in loco per operationem, sed potius per ubi, & praesentiam, quam habere potest & de facto habet in caelo Empyreo.
- 11 Confirmatur, quia ideo res materiales sunt in loco per ubi, seu praesentiam in vestra sententia, & non necessario per operationem, quia habent extensionem, seu quantitatem formalem, per quam extendantur in loco; sed non est necessaria quantitas formalis ad essendum in loco formali per ubi: ergo falsa est vestra sententia. Minor sic probatur, quia si Deus tolleretur quantitas à materia prima, & in vestra sententia reduceretur ad punctum, sine dubio vere esset formaliter praesens, quia non esset absens ab illo loco, ubi poneretur à Deo, & nihilominus non haberet quantitatem: ergo quantitas non est necessaria ad essendum in loco.
- 12 Deinde, si Deus separaret albedinem à quantitate eo modo, quo in Eucharistia separavit quantitatem à substantia sine dubio erit praesens, & ut talis videretur ab oculis: ergo sine quantitate potest esse res praesens. Sed demus, res corporeas indigere quantitate formali; nihilominus tamen res spirituales non indigent quantitate formali ad hoc ut sint vere praesentes; sed sufficit eis entitas actualis cum extensione virtuali, si locus, cui debent esse praesentes, sit extensus formaliter, ut videre est in Deo, qui ratione suae extensionis virtualis, seu aequivalentis est in toto hoc mundo extenso praesens, & ratio est manifesta, quam saepe alias protuli, videlicet id quod aequivaleret alteri, potest facere, & exercere idem munus, quod exercet id, cui aequivaleret: videantur dicta tract. de Leos, in actibus liberis, agendo de contingentia aequivalenti libertatis divina; sed Angelus habet extensionem virtualem, & aequivalentem extensioni formali quantitatis: ergo sicut res corporeae ratione quantitatis est in loco formaliter per ubi, seu praesentiam, ita similiter Angelus ratione quantitatis, aut extensionis aequivalentis poterit esse in loco formaliter per ubi, seu praesentiam. Tandem sic argumentor infringendo sententiam adversariorum, dicentium Angelum esse in loco solum ratione operationis; ita ut substantia Angeli reuera non sit substantialiter praesens in corpore.
- Quia nulla causa efficiens operatur immediate, & per se ipsam, nisi in passum sibi propinquum vel effectum, cui per realem praesentiam adsit. Ex quo principio probat D. Thomas, Deum esse in omnibus rebus, non tantum per praesentiam, sed etiam per essentiam: ergo simili ratione, si Angelus ibi est ubi operatur, non tantum per potentiam, sed etiam per essentiam ibi esse debet realiter praesens: ergo dici non potest, esse in loco per solam actionem transeuntem, quam substantialis praesentia non comitur, vel potius ordine naturae praecedat tanquam conditio ad agendum in extrinsecum corpus necessaria, in quo est magna differentia notanda inter Deum, & Angelum; nam Deus, quia non necessario supponit subiectum ad actionem suam, ideo non requirit antecedentem propinquitatem inter ipsum, & effectum, sed potius haec sequitur ex creatione Dei, & ex parte ipsius solum supponitur eius immensitas, ratione cuius à priori loquendo ubicumque operatur, ibi est, at vero Angelus, idemque est cum proportionem de omni causa creata, necessario supponit subiectum, circa quod operatur, cui prius necesse est praesentem adesse, ut actione sua illud attingere possit; quia vero non desunt qui putant Angelum posse movere corpus à se distans, etiam in illa sententia negari non potest, quin Angelus adsit saepe realiter praesens, ubi operatur, iuxta id quod late probavimus libr. de gener. disp. 6. q. unica.
- Nec etiam potest negari, quin semper requirat propinquitatem aliquam intra definitam sphaeram, quia est virtutis finita; ex quo melius convincimus, quod intendimus; quia si Angelus attingens aliquod corpus sua actione transeunte, non est in illo per intimam praesentiam, saltem debet esse illi propinquus intra certam distantiam: ergo necessario supponitur esse in alio loco, seu cum alia reali praesentia; quia distantia, vel propinquitas non est, nisi inter duo extrema determinata, & in certis, ac definitis locis existentia.
- Ergo tunc Angelus licet in corpus distans operetur, non erit in illo corpore ut in loco, sicut sol licet ponatur immediate agere in terram, nihilominus non est in illa ut in loco, sed erit ibi tantum per potentiam, localiter autem in caelo. Sic

ergo Angelus data illa hypotesi erit localiter in illo corpore, in quo distans agere, vel adesse supponitur, & tunc inquitur, an in illo aliquid transiens efficiat: nato si efficit aliquid, iam non est ibi per solam actionem, sed cum actuali presentia; si vero nihil efficit, inuenitur Angelus in loco sine actione in illo, quod est contra opinionem, quā tractamus.

Itaque presentia Angeli est quid distinctum ab actione, & operatione illius; unde formaliter non est præsens per actionem, sed per ubi prius natura existens, quam actio, seu operatio, quia prius natura Angelus corpori præsens est, quam in illo operetur; prius autem non pendet à posteriori: ergo nec illa realis presentia pendet ab actuali operatione.

Dices, etiam Deus non pendet à mundo, verbi gratia, & nihilominus, non potest esse in mundo, vel in alio loco, nisi in illo operetur.

Sed contra primo, quia ut supradictum est, de Deo, probauimus; Deus est in infinito spatio imaginatio, tanquā in loco, & nihil operatur ibi, & ab æterno fuit præsens vere huic spatio, ubi in principio condidit orbem, & nihilominus ab æterno nihil condidit in illo spatio: ergo falsa est solutio aduersariorum, si autē aduersarij loquantur de entitate actuali positua, cui Deus est præsens, respondeo esse rationem longe dissimilem, tum quia licet Deus non pendeat à re illa cui præsens est, res illa pendet à Deo, quia non dicitur esse in re propter relationem ad illam, sed propter relationem rei ad ipsum Deum; nam res esse non potest, nisi per operationem, & conseruationem Dei, ideo non potest Deus esse in illa, si in illa non operetur; at vero Angelus prius natura, quam agat in corpus est illi realiter præsens, & corpus non pendet ab ipso, imo multa corpora sunt, in quibus nihil operatur Angelus ut est cælum Emphyreum de quo nuper dixi, imo Dæmones sunt in inferno; cum tamen nullam ibi transeuntem operationem habeant: ergo non est cur illa presentia Angeli ad corpus ex actione in ipsum pendeat.

Accedit denique, quia licet Deus quoad denominationem existendi in aliquo corpore, vel loco, quasi pendeat quodammodo à sua actione; quia illa solum est vel denominatio extrinseca à suo effectu proueniens, vel relatio rationis ab eodem effectu, tanquam à termino pendens, nihilominus quantum ad aliquod intrinsecum in ipso Deo existens, nullo modo à sua operatione pendet; quia licet nihil operetur eodem modo in se manebit cum eadem immensitate, & presentia; quia est veluti simplicissimum, & infinitum ubi intrinsecum eius; at vero si presentia Angeli à sua operatione penderet, non solum quoad extrinsecam denominationem, sed etiam quoad suum intrinsecum, ubi illam dependentiam haberet; quod & longe diuersum est, & sane improbabile.

Utique declaratur, nam si Angelus nunc sit in hoc cubiculo præsens, & actu operans, potest pro sua libertate actionem suspendere; ergo si necessario simul amittit presentiam, non solum extrinsecam denominationem, sed etiam intrinsecum ubi mutat; quod autem hæc necessitas sine fundamento asseratur, certe conuincitur ex illo principio nuper dicto, quod prius non pendet à posteriori; nam actio non est conditio necessaria ad presentiam, sed potius à conuerso, nec in illo genere est prior, neque est aliquid necessario manans ex presentia; nam ista posita, libere fit ergo sine probabilitate dicitur necessario fieri mutationem in intrinseco ubi Angelico, eo ipso quod ab actione extrinseca desistit.

Respondet Ferrara ad illud de cælo Emphyreo Angelos beatos habere in illo aliquam actionem transeuntem nobis oculatam; at vero qua facilitate hoc dicitur, contemnitur; quia cum oculus sit, nullo fundamento affirmatur, sed solum ad vim rationis fugiendam, cum tamen nulla effici, vel probabiliter ratione ostendatur necessitas actionis in cælo, ut Angelus in illo presentialiter existat. Deinde, quia terminus talis actionis nullius utilitatis est in cælo Emphyreo, vel ad particularem illius cæli perfectionem; quod per se perfectissimum creatum est, vel ad commune bonum vniuersi dicit Ferrara cum Caietano, ut instrumentum Dei operari Angelos aliquid in cælo.

Sed contra manifeste, quia quod Dæmones in inferno, & Angeli in cælo semper habeant actionem aliquam transeuntem, ut instrumenta Dei, & quod aliter ibi esse non possint substantialiter præsentes, incredibile est, & frustra, ac sine fundamento cogitatur, primo quia esse Angeli in loco est quoddam accidens ordinis naturalis Angelici, non enim minus naturaliter Angelus existit in loco, quam homo, & reliqua: non ergo pendet ex miraculosa operatione. Secundo, quia talis actio supernaturalis esset: ergo sine reuelatione, vel aliqua auctoritate diuina affirmari non potest. Tandem in sententia aduersariorum Deus vi potest instrumentum suo tam agendo in distans, quam in propinquum: ergo illa actio non potest esse ratio essendi in loco, quia ratio essendi in loco formaliter est appropinquata loco, & in distans ab illo.

Alij respondent Angelum in cælo Emphyreo non esse ut in loco, quia nihil operatur ibi, habere tamen in cælo Emphyreo suum ubi intrinsecum.

Sed contra manifeste, quia ubi intrinsecum est modus Angeli transcendentaliter relatus ad locum extrinsecum, quia sicut actio est determinatio agentis essentialiter ad terminum productionis, & vno est determinatio rei vniuersalis ad alteram, cui vnitur; ita ubi, seu presentia essentialiter est determinatio rei vbiatæ ad locum; & ideo tale ubi essentialiter est presentia; sed presentia essentialiter respicit locum extrinsecum, & per suam ipsam entitatem constituit rem; in qua est, presentem loco, sicut motus localis constituit rem, in qua est mobilem ab vno loco in alium actu transeuntem ab vno loco in alium & relinquentem vnum, & acquirentem alium: ergo si Angelus in cælo Emphyreo licet nihil operetur, habet verum intrinsecum ubi, seu intrinsecam presentiam formalem per tale ubi, seu presentiam erit formaliter præsens tali cælo ut loco & erit actu formaliter determinatus ad illum tanquam ad locum per ubi: ergo velis nolis debes concedere, sicut homo est in loco per ubi etiam si non operetur, ita etiam Angelum esse in loco licet nihil efficiat, & ratio manifesta est, quia licet nihil efficiat, gradus operatiuus in Angelo est posterior gradus, per quem conuenit Angelo esse in loco; nam hic gradus vniuersalius est, quam gradus operatiuus, quia per gradum, per quem potest esse in loco conuenit cum materia prima, & aliis entibus non operatiuis, quia tam materia prima, quam Angelus conueniunt in esse præsens, & existentis in loco ut sic: ergo Angelus non est in loco per operationem, sed per formalitatem quandam communem Angelo, & rebus non operatiuis, quod argumentum efficacissimum est, sicut esset efficax contra aliquem asserentem, Angelum durare per intellectionem, & existere solum per volitionem nam in existendo, & durando conuenit cum rebus non